

משנה כתובות פרק א - מחלוקות ר"ג ור"א עם ר"י

- (ו) הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים, היא אומרת, משארסתני נאנסתי, ונסתחפה שדך. והלה אומר, לא כי, אלא עד שלא ארסתיך, והיה מקחי מקח טעות. רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים, נאמנת. רבי יהושע אומר, לא מפיה אנו חייין, אלא¹ הרי זו בחזקת בעולה² עד שלא תתאָרס, והטעתו, עד שתביא ראיה לדבריה.
- (ז) היא אומרת מפת עץ אני, והוא אומר, לא כי, אלא דרוסת איש אתי, רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים, נאמנת. ורבי יהושע אומר, לא מפיה אנו חייין, אלא הרי זו בחזקת דרוסת איש, עד שתביא ראיה לדבריה.
- (ח) ראוה מדברת עם אחד בשוק, אמרו לה מה טיבו של זה. איש פלוני וכהן הוא. רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים, נאמנת. ורבי יהושע אומר, לא מפיה אנו חייין, אלא הרי זו בחזקת בעולה לנתיין ולממזר, עד שתביא ראיה לדבריה.
- (ט) היתה מעברת, ואמרו לה מה טיבו של עבר זה. מאיש פלוני וכהן הוא. רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים, נאמנת. רבי יהושע אומר, לא מפיה אנו חייין, אלא הרי זו בחזקת מעברת לנתיין ולממזר, עד שתביא ראיה לדבריה.
- (י) אמר רבי יוסי, מעשה בתינוקת שיִרְדָּה למלאת מים מן העין, ונאנסה. אמר רבי יוחנן בן נורי, אם רב אנשי העיר משייין לכהנה, הרי זו תנשא לכהנה.

משנה כתובות ב'

- (א) האשה שנתארמלה או שנתגרשה, היא אומרת בתולה נשאתני, והוא אומר, לא כי אלא אלמנה נשאתיך, אם יש עדים שיצאת בהנומא וראשה פרוע, כתבתה מאתיים. רבי יוחנן בן ברוקא אומר, אף חלוק קליות ראיה.
- (ב) ומוֹדָה רבי יהושע באומר לחברו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו, שהוא נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם יש עדים שהיא של אביו והוא אומר לקחתיה הימנו, אינו נאמן.

גמרא כתובות י"ב:

מתני':

הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חייין אלא הרי זו בחזקת בעולה עד שלא תתאָרס והטעתו עד שתביא ראיה לדבריה.

¹ בכ"י קויפמן נוסף - אינה נאמנת ו...
² בעולה - חסר ברוב כתבי היד

גמ':
אתמר
מנה לי בידך
והלה אומר איני יודע
רב יהודה ורב הונא אמרי חייב
ורב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור
רב הונא ורב יהודה אמרי חייב ברי ושמא ברי עדיף
רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור אוקי ממונא בחזקת מריה.
א"ל אביי לרב יוסף הא דרב הונא ורב יהודה דשמואל היא
דתנן היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים
נאמנת ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל.
ואמר ליה רב שמואל בר יהודה לרב יהודה שיננא אמרת לן משמיה דשמואל הלכה כרבן גמליאל אף בראשונה
מאי אף בראשונה
אע"ג דאיכא למימר אוקי ממונא בחזקת מריה אמר רבן גמליאל ברי עדיף.
לימא רב יהודה ורב הונא דאמרי כר"ג ורב נחמן ורבי יוחנן דאמרי כרבי יהושע.
אמר לך רב נחמן אנא דאמרי אפילו כרבן גמליאל
עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא מגו אבל הכא מאי מגו איכא.
אי נמי
עד כאן לא קאמר רבן גמליאל התם אלא דאמרינן אוקמה אחזקה אבל הכא מאי חזקה אית ליה להאי.
הכי נמי מסתברא כדקא משנינן דרב נחמן הוא דאמר כר"ג (י"ג.) דאם כן קשיא הלכתא אהלכתא
דקיימא לן הלכתא כרב נחמן בדיני ובהא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל
אלא לאו ש"מ כדמשנינן ש"מ.

כתובות טז, א

... ואלא אהא: היא אומרת מוכת עץ אני, והוא אומר לא כי, אלא דרוסת איש את, ר"ג ור"א אומרים: נאמנת,
ורבי יהושע אומר: לא מפיה אנו חייין, התם מאי מגו איכא?
בשלמא לרבי אלעזר, דאמר: במנה ולא כלום, מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך ואית לה מאתים,
וקאמרה מעיקרא דלית לה אלא מנה - מהימנא; אלא לר' יוחנן, דאמר: במאתים ומנה, מאי מגו איכא?
אלא אהא: הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים, היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו, והוא
אומר לא כי, אלא עד שלא אירסתיה, ר"ג ור"א אומרים: נאמנת, ור' יהושע אומר: לא מפיה אנו חייין,
דמגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך דלא קא פסלה נפשה מכהונה, וקאמרה נאנסתי דקא פסלה נפשה
מכהונה, משום הכי קאמר ר"ג דמהימנא;
וקאמר רבי יהושע לר"ג: בהאי מגו דהכא מודינא לך, בההוא מגו דהתם פליגנא עילווק.
מכדי האי מגו והאי מגו, מאי שנא האי מגו מהאי מגו?
הכא אין שור שחוט לפניך, התם הרי שור שחוט לפניך³.

סוגיות מקבילות

בבא קמא ק"ח, א

מתני':
האומר לחבירו גזלתיך, הלוייתי, הפקדת אצלי, ואיני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך - חייב לשלם;
אבל אם אמר לו איני יודע אם גזלתיך, אם הלוייתי, אם הפקדת אצלי - פטור מלשלם.

³ גרסת רז"ה ורמב"ן - התם אין שור שחוט לפניך, הכא שור שחוט לפניך

גמ'.

איתמר:

מנה לי בידך, והלה אומר איני יודע - רב הונא ורב יהודה אמרי: חייב, ור"נ ור' יוחנן אמרי: פטור.
רב הונא ורב יהודה אמרי: חייב, ברי ושמה - ברי עדיף; ר"נ ור' יוחנן אמרי: פטור, אוקי ממונא בחזקת מריה.
תנן: אבל אם אמר לו איני יודע אם הלוייתי - פטור; ה"ד? אילימא דלא קא תבע ליה, רישא נמי דלא קא תבע
ליה, אמאי חייב? אלא דקתבע ליה, וקתני סיפא: פטור מלשלם!
לא, לעולם דלא קא תבע ליה, ורישא בבא לצאת ידי שמים.
איתמר נמי, א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן: האומר לחבירו מנה לי בידך, והלה אומר איני יודע - חייב בבא לצאת
ידי שמים.

גמרא בבא מציעא צ"ז.

מתני':

השואל את הפרה

שאלה חצי יום ושכרה חצי יום

שאלה היום ושכרה למחר

שכר אחת ושאל אחת ומתה

המשאיל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה (צ"ז): בשעה שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני
יודע חייב.

השוכר אומר שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור.
זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה.
זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו.

גמ':

שמעת מיניה מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב.

לימא תהוי תיובתא דרב נחמן

דאיתמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור.

כדאמר רב נחמן כגון שיש עסק שבועה ביניהן ה"נ כגון שיש עסק שבועה ביניהן.

ה"ד עסק שבועה

כדרבא (צ"ח). דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול
לישבע משלם.

בבא קמא מו, א

מתני'./

שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה - משלם חצי
נזק לפרה ורביע נזק לולד.

וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה - משתלם
חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן הולד.

גמ'.

אמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי סומכוס, דאמר: ממון המוטל בספק חולקין, אבל חכמים אומרים: זה כלל
גדול בדין המוציא מחבירו עליו הראיה.

למה לי למימר זה כלל גדול בדין?

אצטריך, דאפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא - המוציא מחבירו עליו הראיה.

אי נמי.

לכי הא דאתמר: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, רב אמר: הרי זה מקח טעות, ושמואל אמר: יכול שיאמר לו
לשחיטה מכרתיו לך. אמאי? וניחזי אי גברא דזבין לרדיא, אי גברא דזבין לנכסתא! לא צריכא, בגברא דזבין

להא ולהא. וניחזי אי דמי רדיא - לרדיא, אי דמי נכסתא - לנכסתא! לא צריכא, דאוקיר בישרא וקאי בדמי רדיא. אמרי: ואי ליכא לאשתלומי מיניה, לישקליה לתורא בזוזי, דאמרי אנשי: ממרי רשוותך פארי אפרע! לא צריכא, דאיכא לאשתלומי מיניה. רב אמר: הרי זה מקח טעות, זיל בתר רובא, ורובא דאינשי לרדיא הוא דזבני; ושמואל אמר: יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך. ולא אזלינן בתר רובא? כי אזלינן בתר רובא - באיסורא, אבל בממונא לא אזלינן בתר רובא, אלא המוציא מחבירו עליו הראיה.

גמרא בבא בתרא קל"ד.

מתני':

האומר זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ויטול עמו בחלקו.
מת יחזרו נכסים למקומן.
נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו.

גמרא בבא בתרא קל"ה.

זה אחי אינו נאמן. ואידך מאי קאמרי אי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא.
אימא סיפא נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא.
לא צריכא דקא אמרי אין אנו יודעין.
אמר רבא זאת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור.
אביי אמר לעולם אימא לך חייב ושאני הכא דכמנה לאחר בידך דמי.

ראשונים

תוספות כתובות י"ב:

מנה לי בידך והלה אומר איני יודע – פ' איני יודע אם הלוייתי מעולם אבל הלוייתי ואיני יודע אם פרעתיך תנן בהדיא בהגוזל בתרא (שם קיח.) דחייב.
רב הונא ורב יהודה אמרי חייב – לכאורה נראה דלית להו דרבי אבא דאמר מתוך שאינו יכול לישבע משלם דטעמיה דר' אבא משום דדריש (שבועות ד' מז.) שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין שני היורשין כגון אמר מנה לאבא ביד אביך ואמר חמשיין ידענא וחמשיין לא ידענא ואבואה כה"ג מתוך שאין יכול לישבע משלם ואי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב אין כאן שבועה דאפי' הוא אומר אין יודע בכל חייב ותימה דבפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלה. ושם) גבי האומר זה אחי משמע דאביי אית ליה מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב ובפ' חזקת הבתים (שם לד.) ושם) משמע דאית ליה לדר' אבא וי"ל דאפי' למ"ד חייב איכא למידרש שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשין דשניהם לא ידעי אלא שעד אחד מעיד שאחד חייב לחבירו מנה דבאבואה מתוך שאינו יכול לישבע משלם תימה דרב יהודה גופיה אית ליה בריש הפרה (ב"ק מו. ושם) אפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא המע"ה ואין לומר דרב יהודה כסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין ולא אזיל בתר חזקת ממון ולהכי כי איכא ברי ושמא נוטל הכל והתם דקאמר אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדיון כו' אליבא דרבנן קאמר וליה לא סבירא ליה דהתם (בב"ב דף צב:) משמע דסבר כרבנן גבי מוכר שור לחבירו ונמצא נגחן ועוד דתנן בפרק השואל (ב"מ צז. ושם) המשאיל אומר שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב וקאמר בגמרא לימא תיהו תיובתא דרב נחמן ור' יוחנן ומאי קושיא הא ע"כ מתני' כסומכוס אפי' לרב יהודה דלרבנן מודה רב יהודה דפטור ורב נחמן ורבי יוחנן ע"כ כרבנן דלסומכוס לכל הפחות חולקין אבל אי פליגי אליבא דרבנן ולסומכוס לעולם חולקין אפי' בברי ושמא פריך שפיר ממתני' דרבנן אתיא דלסומכוס חולקין

וי"ל דהתם ברי גרוע ושמא טוב דלפי שהמזיק לא היה שם טוען זה ברי ושמא דמזיק טוב דלא הוה ליה למידע אבל מנה לי בידך הברי טוב והשמא גרוע דהוה ליה לידע אם חייב אם לאו אבל קשה דבעי למימר הכא הא דרב יהודה דשמאל היא דפסק כרבן גמליאל והתם ברי גרוע ושמא טוב שהבעל אינו יודע מתי נבעלה ואם כן תיקשי דשמאל אדשמאל דפ' הפרה (ב"ק מו. ושם) ויש לומר דה"מ למימר וליטעמיך ועוד יש לומר דסוגיא דהכא סברה דזה כלל גדול בדין לא לניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא אלא כדקאמר התם אי נמי לכי הא וקשה על זה דאפילו לפי אי נמי דהתם לא אתי שפיר דהא בסוף המניח (שם דף לה: ושם) אית להו לרבנן בהדיא דאפי' ניזק אומר ברי כו' ושמאל סובר כרבנן כדמוכח בהמוכר שור לחברו.

אלא דאיכא מגו – האי שנויא לא אתיא אלא לרב נחמן דלר' יוחנן בההיא דמוכת עץ ליכא מגו כדמוכח לקמן הקשה ה"ר יעקב מקורבי"ל אכתי ע"כ הא דרב יהודה דשמאל היא דאי לשמאל פטור תקשי ליה ממתניתין דהשואל (ב"מ ד' צז. ושם:) המשאיל אומר שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב דלשמאל ליכא לשנויי כדמשני לרב נחמן ולרבי יוחנן כגון שיש עסק שבועה ביניהן ומתוך שאינו יכול לישבע משלם דשמאל אית ליה בהדיא בפ' כל הנשבעין (שבועות ד' מז. ושם) דחזרה שבועה לסיני ולא משלם וי"ל דאיכא למימר דלעולם מנה לי בידך והלה אומר איני יודע לשמאל פטור ומוקי שמאל מתני' דהשואל כשיש עסק שבועה וכהוא תנא דאית ליה מתוך שאינו יכול לישבע משלם והוא סבר כאידך תנא דפלוגתא דתנאי היא בפרק כל הנשבעין (שם). [ועי' ביתר ביאור תוס' ב"מ צז: סד"ה רב הונא].

ראב"ן שאלות ותשובות (בסוף הספר) ד"ה ועוד הקשה

ועוד הקשה הא דאמרינן בב"ק [מ"ו א] אמר רב יהודה אמר רב זו דברי סומכוס אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדין המע"ה ושקיל וטרי עד למה לי למימר זה כלל גדול בדין דאפילו ניזק אומר ברי ומזיק שמא המע"ה, דאית ליה לרב יהודה אוקי ממונא בחזקת מריה. ובפרק השואל [צ"ז ב] איתמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב יהודה ורב הונא אמרי(נ) חייב ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור רב יהודה ור"ה אמרי חייב ברי ושמא ברי עדיף ולא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור אוקי ממונא בחזקת מריה. וקשיא דרב יהודה אדר"ל.

נ"ל דלא קשיא, דבתרווייהו אית ליה לר"י אוקי ממונא בחזקת מריה, וגבי שור דממונא אזיק והניזק טוען בפני ב"ד שורך הזיק, שהניזק עצמו מחזיקו לשור בחזקת בעליו אמר רב יהודה תורא בחזקת מריה קאי והמע"ה, ושמא דקאמר, משום דלא התם היה ולא ידע אם שורו היזיק אם לאו והרי הוא אומר לניזק שמא אינו כדברין ברר תברר בעדים וטול. אבל הכא במנה לי בידך שטוען לו מנה לי בידך פיקדון או מלוה וזה אומר איני יודע שמא יש שמא לא יש, כיון שנשא ונתן ביד והו"ל למידע וקא טעין שמא, מחזיקו למנה ביד התובע, והיינו דקאמר ברי עדיף ומוחזק במנה יותר מן הנתבע שאומר שמא, הילכך חייב הנתבע דאוקי למנה בחזקת התובע שאומר ברי, ור"נ ור' יוחנן [ס"ל] אוקי ממונא בחזקת הנתבע שהוא עכשיו בידו והוי התובע מוציא מחבירו ועליו להביא ראיה.

רמב"ן כתובות ט':

ואיכא דקשיא ליה והא אמר ר"ג איהי מהימנא. ולאו מילתא היא, התם בשאמר איהו שמא, שאינו בריא אם מוכת עץ אם דרוסת איש, ומצד שלא מצא בתולים הוא חושש שמא דרוסת איש, ולא מחמת ידיעתו, שהוא אומר שאינו יודע אלא שכנסה בחזקת בתולים ולא מצא לה בתולים ואתרע חזקתה. והיינו טעמא דר' יהושע... והכי נמי אם היא טוענת מוכת עץ (אינה) אני נאמנת אלא בשאומרת בתולה שלימה נבעלתי או בשותקת.

רשב"א כתובות י"ב:

מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב בריא ושמא בריא עדיף ואפילו לאפוקי ממונא.

וא"ת והא אמרינן בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק מו, א) אמר רב יהודה אמר שמואל זה כלל גדול בדיון המוציא מחבירו עליו להביא ראיה, ואמרינן עלה מאי זה כלל גדול בדיון דאפילו ניזק בריא ומזיק שמא, י"ל דשאני התם דשמא דידיה לא ריע אבל הכא שמא דידיה ריע דהוה ליה למידע. והא דאמרינן הכא דרב יהודה דשמואל היא דתנן היתה מעוברת וכו', ומתניתין דשמא דידיה לא ריע דלית ליה למידע אימת נאנסה, דכל דכן פשיטא ליה לשמואל אפילו בשמא דלא ריע קאמר דבריא עדיף וכל שכן במנה לי בידך והלה אומר איני יודע דשמא דידיה ריע קאמרינן בהא עדיף (עי' רשב"א ב"ק שם סד"ה דאפילו). וא"ת מכל מקום דשמואל אדשמואל קשיא דהכא פסק כרבן גמליאל אף בראשונה ואפ"ג דשמא דידיה לא ריע והתם בפרק שור שנגח את הפרה אמר המוציא מחבירו עליו הראיה. ונראה לי דטעמיה דשמואל הכא בהא דפסק כרבן גמליאל לאו משום דבריא ושמא הוא אלא משום מגו אי נמי משום דאיכא חזקה דגופה וכדאמרינן במסקנא ומסקנא אפילו לשמואל אתיא, והוא הדין דהוה ליה לאקשויי הכא ולטעמיך דשמואל אדשמואל קשיא אלא דבהרבה מקומות יש בתלמוד יכול להקשות ולטעמיך ואינו מקשה.

והא דאקשינן בפרק השואל (ב"מ צז, ב) ממתניתין דשואל ושבורה לרב נחמן וכן בפרק הבית והעליה (שם קטז, ב), כולוהו בריא דידיה גמור ושמא דידיה גרוע שהיה לו לידע אם שאולה אם שכורה, וכן היה לזה להכיר אביו כמו שחברו מכירן.

והיה נמי דזה אחי דבפרק נוחלין (ב"ב קלה, א), דאוקימנא כדאמרינן אין אנו יודעין, ואמרינן עלה זאת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור, התם נמי הוה ליה למידע אם אחיהם הוא ומילתא דעביד לאגלוויי הוא, ובריא דידיה בריא מעליא ושמא דידיה גרוע דמסתמא מידע ידעי דאית להון אחא במדינת הים, ואסיקנא דרב נחמן אית ליה נמי דרבן גמליאל.

ומיהו הא דרב יהודה דשמואל היא דשמואל ודאי אית ליה בריא ושמא בריא עדיף בכל כי הא דשמא דידיה ריע כמנה לי בידך והלה אומר איני יודע, וכן בפרק הבית והעליה (ב"מ שם), ואקשינן מיניהו לרב נחמן ולא אשכח להו פירוקא אלא כשיש עסק שבועה ביניהם ומתוך שאינו יכול לישבע משלם, ושמואל לית להו מחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם אלא חזרה שבועה לסיני, כדאיתא בפרק כל הנשבעין (שבועות מז, א). גמרא, היו שניהם חשודין, הילכך על כרחין לשמואל מתניתין דהשואל והבית והעליה משום בריא ושמא בריא עדיף מיפרשא ליה ודרב יהודה דשמואל היא (עי' רשב"א ב"ב שם ד"ה ואני).

וא"ת, אם כן דשמואל נמי אית ליה דרב יהודה היכי אמרינן במסקנא הכי נמי מסתברא דרבן גמליאל משום דאית לה חזקה דגופה היא, דאם כן קשיא הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכה כרב נחמן בדיני (קידושין נט, ב), ובהא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל, דהא שמואל לא סבר לה כרב נחמן ומאי ראיא איכא מיהא דשמואל לא פסק כרבן גמליאל משום טעמא דבריא ושמא דילמא כי פסק כרבן גמליאל לטעמיה הוא דאזיל ורב נחמן לית ליה דר"ג,

יש לומר דלאו משום מימרא דשמואל בלחוד הוא דאמרינן הכי, אלא הכי קאמרינן ובהא קיימא לן כרבן גמליאל וכדפסיק שמואל כותיה. ומיקם הוא דקים להו דהלכתא כותיה, ואלא מיהו קושטא דמילתא דשמואל נמי דפסק בהא כרבן גמליאל לא משום בריא ושמא הוא, דהא בשמא כי הא דלא ריע לא קאמר שמואל, וכמו שכתבנו למעלה, אלא אף הוא משום מגו או משום חזקה דגופה קאמר (עי' רמב"ן וריטב"א).

עד כאן לא קאמר רבן גמליאל התם אלא דאמרינן מגו. כן גרס רש"י ז"ל, כלומר מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתך דלא פסלה נפשה מכהונה ואמרה נאנסתי תחתך ופסלה נפשה מכהונה נאמנת. ובמציעתא דהיינו מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את, איכא מיגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתך ואיית לי מאתן ואמרה עד שלא ארסתני ואין לה אלא מנה, וכדרכי אלעזר דאמר בסמוך (יג, א) דטענתיהו במנה ולא כלום, וכדאמרינן נמי ברישא פרק האשה שנתאלמנה לקמן (כתובות טז, א).

אי נמי עד כאן לא קאמר רבן גמליאל אלא משום דאית לה חזקה דגופה, כלומר א"נ לרבי יוחנן דאמר טענתיהו מאתים ומנה דליכא מגו במציעותא, טעמיה דרבן גמליאל משום חזקה דגופה דמסייעא לבריא דידיה.

ואם תאמר ואפילו לרבי אלעזר מאי מגו במציעותא איכא, ואפילו ברישא נמי מאי מגו איכא, דהא כיון דמדינא אפילו אמרה מוכת עץ אני תחתיך לא מהימנא טפי, כי אמרה נאנסתי תחתיך או מוכת עץ אני עד שלא ארסתני אמאי מהימנא משום מגו דמוכת עץ אני תחתיך, דאף היא לא מהימנא מדינא, דמאי שנא מגו כי האי דלא אשכחן אלא במגו דאי אמר הכי הוה מהימנא.

יש לומר דאשכחן מגו כי הא דלא מהימן טפי אי טעין אידך טענתא אחריתי, ואפילו הכי כיון דהוה ליה למימר טענה דשפירא מינה מהימן משום בריא ושמא, אבל במקום בריא ובריא לא, וכדאמרינן בפרק האי ש מקדש (קדושין מט, ב) גמרא, אעפ"י שאמרה בלבי היה להתקדש לו, היה לו לומר נזכרתי, אעפ"י שאילו אמר כן לא היה נאמן, אלא שהיה טענה יותר קרובה ממה שטען לא היה בלבי על זה, וכן דעת רבותינו הצרפתים ז"ל (יג, א, ד"ה רב) ושם (דף נ, א, ד"ה הא) בארתי בסיעתא דשמיא.

גמרא קידושין נ'.

אלא אמר רב חייא בר אבין עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטוה מהא האומר לשלוחו הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ שאמר בעל הבית לא היה לי בלבי אלא על זה כיון שהביא לו מזה בעל הבית מעל ואמאי הא קאמר בלבי אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים. ודלמא שאני התם דלמיפטר נפשיה מקרבן קאתי. הוה ליה למימר מזיד הוה לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשיעא. הוה ליה לומר נזכרתי (דתנן) נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח שליח מעל.

חדושי הרשב"א קידושין נ, א

הא דאמרי' הול"ל מזיד הייתי הול"ל נזכרתי, הקשו בתוס' ולמה יש לנו להאמינו יותר בטענות אלו, ותירצו לא שיהא נאמן בכך אלא לומר שאם בא לפטור עצמו מקרבן הול"ל טענה קרובה יותר שלא הי' נראה כמשקר כ"כ כמו בטענת לא הי' בלבי, ויפה תירצו דיש לנו מגו כזה וכאותה ששינונו בפ"ק דכתובות (י"ב ב') היא אומרת כשארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות ר"ג ור' אליעזר אומרים נאמנת, ואמרי' עלה בגמרא ע"כ לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא מגו, ומפרש לה בר"פ האשה שנתאלמנה (ט"ז א') מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני דלא קפסלה נפשה מכהונה וקאמרה נאנסתי דקא פסלה מכהונה מהימנא והתם לאו למימרא דאי אמרה מוכת עץ אני תהא נאמנת טפי דההיא גופא פלוגתא דר"ג ור' יהושע היא ור' יהושע אף במוכת עץ לא הימנה, אלא מגו דמוכת עץ היתה לה טענה יפה יותר ולא אמרה וקא אמרה טענה שאינה יפה לה כ"כ, חזקה לא משקרא דאי לא הוה לה למימר הטענה שהיא יפה לה יותר ומגו כזה מגו הוא, ומיהו דוקא בדליכא הכחשה, כי הכא דליכא הכחשה דאלו אמר מזיד הייתי מאן מכחיש ליה וא"נ בטוען נזכרתי, וכן נמי בההיא דהנושא את האשה דברי ושמא הוא דאיהו ברי ואיהו שמא ומגו מסייע לברי שלה הלכך חשיב ל' ר"ג מגו אבל בברי וברי לא חשבי' מגו אלא טענה שאם טען כך הי' נאמן וזהו שחלק ר' יהושע בזה ואמר שאף בברי ושמא אינו מגו דאין שור שחוט לפניך.

שיטה מקובצת כתובות י"ב:

וז"ל שיטה ישנה ע"כ לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא למימר מגו פירוש מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני דלא פסלה נפשה מכהונה וקאמרה משארסתני נאנסתי דפסלה נפשה מכהונה ובסיפא לרבי אלעזר דאמר טענתיהו במנה ולא כלום איכא מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני תחתיך ואית לי מאתן ולר' יוחנן דאמר במאתים ומנה ליכא מגו ואף על גב דר' יוחנן מתרץ השתא מלתא דר"ג דאמר ברי עדיף דר' יוחנן ורב נחמן אמרי פטור דאוקי ממונא בחזקת מאריה י"ל מש"ה קאמר א"נ כו'.

זק"ל והא מגו לאפוקי ממונא לא אמרינן ועוד דחזקה דגופא לאפוקי ממונא היכי מהניא והא איכא חזקה דממונא כנגדה דעדיפא. ועוד היכא אשכחן כי האי מגו והא אי הוה טענה מוכת עץ אני לא פשיטא לן דמהימנא והכי נמי פליגי ר"ג ורבי יהושע בההיא

וי"ל ה"ק בברי ושמא דמסייע לברי ידיה טעם ורגלים בההוא מודה רב נחמן דברי עדיף כיון דאידך שמא ולהאי מסייע טעם ורגלים כגון מגו כי הכא שהרי אשה זו אם היתה טוענת מוכת עץ אני היתה מכשרת עצמה יותר ומדלא טענה רגלים לדבר שהיא אינה רוצה לטעון אלא האמת א"נ משום דמסייע לה חזקה דגופא בהאי ברי ושמא מודה רב נחמן. עד כאן:

האם גורסים מיגו בגמרא יב?

רי"ף לפי סדר תלמוד בבלי כתובות י"ב:

לימא רב הונא ורב יהודה [דאמרין] כרבן גמליאל ורב נחמן ור' יוחנן דאמרי כר' יהושע. אמר לך רב נחמן אנא דאמרי אפילו לרבן גמליאל עד כאן לא קאמר רבן גמליאל התם אלא דאמרין אוקי איתתא בחזקתה אבל הכא מאי חזקה אית ליה להאי

רמב"ן כתובות טז.

וכן במקצת הנוסחאות ובהלכות רבינו הגדול לא גריס התם אלא עד כאן לא אמר ר"ג התם אלא דאמרין אוקי אתתא אחזקתא וכן כתב הנגיד, ובנוסחי דיקי לא משכחת בהו הכא דאמרין מגו ע"כ.

שו"ת הרשב"א חלק ג סימן שסט

ומאי דקאמר מר דאי לא שכיח אמאי אמרינן בר"ג מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני דהא לא אמרי' מגו במילתא דלא שכיחא. אי בעינא אמינא לך דלא גרסינן בדר"ג מגו דאי בעיא אמרה אלא הכי גרסינן עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא משום דאית לה חזקה דגופה, וכן היא גירסת הרב ר' שמואל הנגיד ז"ל וכן הגירסא בספרים המדוייקי' שלפנינו. ומיהו מדגריס לה ר' שלמה ז"ל וכדמוכחא קצת עליה פרק האשה שנתאלמנה לא דחינא לה. ומ"מ עקר טעמיה דר"ג לא משום מגו הוא אלא משום חזקה דגופא ואפילו לאפוקי ממונא דהא במוכת עץ אני ליכא מגו כדאמרין בריש פרק האשה שנתאלמנה ואפי' הכי הימנה ר"ג.

שור שחוט

רש"י כתובות ט"ז.

הכא – גבי שדה אין שור שחוט לפניך שיעלה על לב בעליו לתבוע מי שחטו כלומר אם שתק זה לא היו לו עוררים הלכך אי לאו דדבר פשוט הוא שלקחה הימנו לא היה אומר לו של אביך היתה הלכך אמרי' מגו אבל גבי לא מצא לה בתולים שור שחוט לפניך בתולים שלא מצא לה הם הסיתוהו לבא לב"ד ואע"פ שיש לה להשיב טענה טובה מזו לא אמרינן מגו דדלמא לא אסקה אדעתה א"נ איערומי קא מערמא.

בעל המאור כתובות ט"ז.

התם אין שור שחוט לפניך – פירוש: גבי הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים חזקה דממונא מרעא ליה לדיבורא דידה, כי היכי דמרעא ליה לשחיטה חזקת דאיסור שהבהמה עומדת בה בחייה עד שידוע לך במה נשחטה.

ופירוש רש"י, זכרוננו לברכה, מוחלפת שיטה זו כולה.

רמב"ן כתובות ט"ז.

ומפרקי' התם אין שור שחוט לפניך כלומר גבי מוכת עץ אין כאן מגו ברור לגבי האי (טעמא) טענה דקימי עליה, דהינו כתובה, לא מהימנא לומר מוכת עץ אני תחתך, אע"ג דמהימנא לגבי מילי אחריני כגון להכשירה לכהונה אם נתארמלה. וכיון דאין לפנינו, כלומר שעל כתובה זו אינה נאמנת בשום טענה דמצי למימר, **לאו מיגו מיקרי**. אבל הכי הרי שור שחוט לפניך דכי היכי דטעין השתא דהאי שדה של אבותיך היה, הכא נמי הוה מצי למימר לא היה של אבותיך אלא של אבותי. **הילכך כי היכי דבההיא טענה הוה מהימן השתא נמי מהימן**. ופי' שור שחוט למשל בעלמא, שכיון שהוא לפניך שחוט, ע"כ אתה מאמין למי שאומר לך שהוא שחוט, הכי נמי אית ליה טענה דע"כ מהימן ליה בדיון זה שלפנינו, מה שאין כן התם שאין לה טענה על הכתובה שלפנינו שתהא נאמנת עליה. כן נראה לי לפי שמועה זו.

ואיכא דמפרש שור שחוט לפניך לגבי האשה שאמרה מוכת עץ אני אין השור שחוט לפניך, **הילכך בחזקת איסור עומד** עד שיודע לך במה נשחט, אבל הכי בשדה הרי שור שחוט לפניך **ובחזקתו עומד** עד שיצא ממנו השור שנשחט, שבחזקת היתר היא עומדת עד שיודע לך במה נטרף. כך שמעת. ואין הדעת נוחה הימנו, דהא לא פירש טעמא מאי. ועוד דודאי אין לשון שור שחוט אלא דרך משל, כמו שאמרו הרי שור שחוט לפניך, והרי מקוה חסור לפניך וכיוצא בזה.

ותמהני שלא מצאתי בתלמוד מגו אלא כגון מגו דר' יהושע, אבל מגו שאין השור שחוט לפניך לא מצאינו. וקשיא דהא קימ' לן כר"ג ומשום מגו כדאמרינן לעיל פרק קמא, דאי לאו משום מגו הוה ליה מנה לי בידך ולהלה אומר איני יודע. וליכא למימר דכי קי"ל כר"ג לאו משום מגו אלא הוה טעמא דאוקמה אחזקתה, דההוא ליתא אלא אמשארסתני נאנסתי. וכן פרש"י. אבל בין מוכת עץ לדרוסת איש ליכא חזקה. ואיכא למימר במגו כר' יהושע קימ' לן דלא אמרי מגו אלא בשור שחוט, אבל קימ' לן כר"ג באומרה משארסתני נאנסתי **שנאמנת משום דחזקה דגופה**. וכיון שנאמנת לומר משארסתני נאנסתי וליטול מאתים, נאמנת לומר מוכת עץ אני.

ואיפשר שאף במוכת עץ איכא חזקה דגופיה שחזקת שלהן אינה דרוסת איש בלא בעל וכן במקצת הנוסחאות ובהלכות רבינו הגדול לא גריס התם אלא עד כאן לא אמר ר"ג התם אלא דאמרינן אוקי אתתא אחזקתא וכן כתב הנגיד, ובנוסחי דיקי לא משכחת בהו הכא דאמרינן מגו ע"כ.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת כתובות פרק ב משנה ב

[ב] אמרו ומודה ר' יהושע, רוצה לומר מודה לרבן גמליאל שחלק עליו בפרק הראשון בדומה לדיון זה באמרו היא אומרת משאירסתני נאנסתי שלא האמינה ר' יהושע ואף על פי שיש שם מיגו, כי מגו דיכלה למימר מוכת עץ אני וכשרה לכהונה וקאמרה נבעלתי דפסלה עצמה לכהונה נאמנת לומר משארסתני נאנסתי, אף על פי כן לא האמינה ר' יהושע ואינו מחייב את הבעל הזה כתובה, **מפני המיגו שהיא יכולה לומר במה שהוא תלוי בעניני איסור והתר**, לפי שפסולה לכהונה או כשרה לכהונה הוא אסור והתר. **אבל כאן מודה ר' יהושע לפי שהמיגו תלוי בחיוב ממון**, כי מיגו דיכול למימר שלי היא וקאמר של אביך ולקחתיה ממנו נאמן.

מאירי כתובות ט"ו:

וגדולי המחברים פירשו בקצת חבוריהם הטעם במה שמודה ר' יהושע בזו מפני שטענת מגו האמורה בפרק ראשון אין הדין נותן להוציא הממון בטענת מיגו שבאיסורין כגון להאמינה במשארסתני נאנסתי משום מיגו דמוכת עץ הבא להכשירה לכהונה ואע"פ שהיתה מועלת אף למאתים מכל מקום עיקר תועלת הטענה לענין כהנה הוא אבל זו שאף טענת המיגו תלויה בממון ר"ל מגו דמצי אמר שלי היתה נאמן ולמדנו מפירוש זה כל שהמיגו מועיל לשני דברים דנין אותו אחר המועיל יותר **ולשיטה זו אתה מפרש שור שחוט תקון הדבר כלומר שבזו הדבר מתקן שהטענה ממין המיגו ובזו מיהא הלכה שאפילו היה הוא תובעו והוא אומר באמת של אביך היתה ולקחתיה ממנו כל שהיה יכול לומר שלי היתה נאמן** הא כל שיש לו עדים או שבאו אחר כן אינו נאמן עוד בטענתו

דקדוקי סופרים כתובות יב, ב

אנא דאמרי אפילו כרבן גמליאל, עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא
27 מגו אבל הכא מאי מגו איכא, אי נמי עד כאן לא קאמר רבן גמליאל התם

27-26 עד כאן — אי נמי | ישאמ"ב³⁶.

36) נ"י הרי"ף שלא גרס כל הקטע, רק החלק השני
„עד כאן כו' אוקי אתהא". וכ"כ הרמב"ן לקמן טז, א:
„במקצת נוסחאות ובהל' רבנו הגדול ז"ל לא גרסינן
התם אלא ע"כ לא אמר ר"ג התם אלא דאמרינן אוקי
אתהא אחזקתה, וכן כתב הנגיד ז"ל". ועיין שו"ת
הרשב"א ח"ג סי' ישסט: „אי בעינא כו' אלא הכי
גרסינן עד כאן לא קאמר ר"ג התם אלא משום דאית
לה חזקה דגופה וכ"ת גי' הרב ר' שמואל הנגיד ז"ל
וכן הגי' בספרים המדויקים שלפנינו ומיהו מדגרים
לה רב' שלמה ז"ל וכו'". וכ"ה גי' הרי"ד כאן שהביא
ב' הנידסאות. וברא"ה וריטב"א כתבו דאיכא דלא
גרסי רק טעמא בתרא, ועי' רא"ה להלן טז א, סד"ה
מאי. 37) ברא"ה הביא בני' רש"י: דאיכ' למימר

דקדוקי סופרים כתובות טז.

**מכדי האי מגו והאי מגו, מאי שנא האי מגו מהאי מגו, הכא אין שור שחוט
3 לפניך התם הרי שור שחוט לפניך. וכיון דרוב נשים בתולות נישאות, כי לא אתו**

שנא⁴²) הוא מיגו מההוא דמיגו [הדלי"ת נתלה בה"ש], ג³⁸ מאי שנא מגו דהכא מההוא מגו. 30-29 הכא
אין — התם הרי — לפניך | ר"ג ג³³ ג³⁸ התם אין שור שחוט לפניך הכא [ג³⁸ תוקן בה"ש: התם] הרי שור
שחוט לפניך⁴³), ר"ג התם שו' טבוח לפניך הכא אין שור טבוח לפניך. 30 הרי | ר"ג חסר. וכיון |

מינו] ושיטה ישנה בש"מ. (43 בחילוק הנוסחאות [ועיין גם נדה טו, א] נחלקו הראשונים. נירסת רש"י היא הנירסה שלפנינו [וכ"ה בשמו בתוס', רשב"א, ריטב"א, ש"מ]: „הכא [היינו בשדה] אין שור שחוט כו' אבל התם [היינו באשה] שור שחוט כו". אבל ברא"ה וש' לר"ן משמע שני' רש"י: התם אין שור שחוט לפניך הכא שור שחוט לפניך, וכ"ה בכל דפוסים ישנים וכתה"י של רש"י שגורסין התם גבי שדה וכו'. ועיין רשב"א [ועיין ריטב"א ניטין נא, ב, נדה טו, ב]. וגירסת בעל המאור: התם [גבי אשה] אין שור כו' [ואינה נאמנת משום שיש לבעל הזקת ממון] הכא [גבי שדה] שור שחוט כו'. וגם ברמב"ן גרס כרוז"ה: התם אין שור שחוט לפניך אבל הכא הרי שור שחוט לפניך, [אלא שמפרש שאין כאן מינו ברור]. וברא"ה וריטב"א הביאו הנירסאות וכן הפירושים בזה. ועיין בפ"י המשנה לר"מ שמחלק בין מינו דר' יהושע שתלוי בחיוב ממון משא"כ באשה שהוא תלוי באיסור והיתר. ובתו"ט תמה שזה שלא כסוגיין דאמרי' החילוק משום שור שחוט. וברש"ש ואהלי יצחק האריכו בנירסת הרמב"ם. [ועיין מאירי עמ' 71 שפירש היטב דברי הר"מ, ולפירושו ני' הרמב"ם כרוז"ה ורמב"ן].

רמב"ן בבא בתרא ל"ד:

ובכל הנך דיני בין בדינא דיחלוקו בשבועה או בלא שבועה בין בכל דאליים גבר אי נמי ביהא מונח הני מילי בברי וברי אבל בברי ושמה בכלהו בריא עדיף דהא ליכא לחד מיניהו חזקה דממונא אבל היכא דאיכא חזקה דממונא בין דאיתיה השתא ברשותיה בין דמוקמי' ליה אחזקה דמרא קמא כגון המחליף פרה בחמור לרבנן אפילו בבריא ושמה חזקה דממונא עדיפא דלא קימא לן כסומכוס כלל אלא כרבנן דאמרי' זה הכלל גדול בין המוציא מחברו עליו הראיה ואפי' ניזק אומר בריא ומזיק אומר שמא כדאיתא בקמא פרק שור שנגח את הפרה ולקמן בפרק הפירות (צב,א).

קובץ שעורים חלק ב סימן ג

...

ג) ובר"ן פ' האומר ואכתי קשיא להימניה בשבויה מגו דאי בעי אמר קידשתיה וגירשתיה דמהימן ופסיל לה מכהונה י"ל דמגו לחצי טענה לא אמרינן וכו' ואחרים תרצו דכיון שהאמינה תורה לאב חידוש הוא וכו' דיינו שנאמינו באותה טענה עצמה אבל אין אומרים מגו מחמתו דאין לך בו אלא חידושו עכ"ל וג"ז צריך ביאור דמה בכך דהוי חידוש מ"מ איכא למימר מה לו לשקר.

ד) ונראה בביאור שני התירושים שבר"ן דדין מגו יש לפרשו בשני אופנים: א) דהוא אגן סהדי שאומר אמת דמ"ל לשקר דהיה יכול לטעון טענה טובה מזו ולפי הטעם הזה כתב הר"ן דהכא דהוי מגו לחצי טענה אין כאן הוכחה שטענתו אמת וע"כ לא מהימן כלל. ב) י"ל דאינו מטעם אגן סהדי אלא שהוא דין נאמנות דבכח הנאמנות שיש לו לטעון טענה אחרת נאמן גם על טענה זאת שהוא טוען וע"כ לא איכפת לן מה שהוא לחצי טענה דמ"מ יש לו כח נאמנות על חצי הטענה ולזה תירץ דכיון דחידוש הוא אין לך בו אלא חידושו ולא מהימן אלא בטענה זו עצמה ולא בטענה אחרת מחמתה.

...

כד) ובחידושי הרשב"א קידושין ד"נ ד"ה הא דאמרינן הי"ל לומר מזיד הייתי הו"ל לומר נזכרתי הקשו בתוס' ולמה יש לנו להאמינו יותר בטענות אלו ותירצו לא שיהא נאמן בכך אלא לומר שאם בא לפטור עצמו מקרבן הו"ל לומר טענה קרובה יותר שלא היה נראה כמשקר כ"כ כמו בטענה לא היה בלבי ויפה תירצו דיש לנו מיגו כזה וכאותה ששינו פ"ק דכתובות היא אומרת משארסתי נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות ר"ג ור"א אומרים נאמנת ואמרינן עלה בגמ' ע"כ לא קאמר ר"א התם אלא דאיכא מיגו ומפרש לה בר"פ האשה שנתארמלה מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני דלא קפסלה נפשה מכהונה מהמנא והתם לאו למימרא דאי אמרה מוכת עץ אני תהא נאמנת טפי דההיא גופא פלוגתא דר"ג ור' יהושע היא ור' יהושע אף במוכת עץ לא הימנה אלא מגו דמוכת עץ היתה לה טענה יפה יותר ולא אמרה וקא אמרה טענה שאינה יפה לה כ"כ חזקה לא משקרא דאי לא הוה לה למימר הטענה שהיא יפה לה יותר ומגו כזה מגו הוא ומיהו דוקא בדליכא הכחשה כי הכא דליכא הכחשה דאילו אמר מזיד הייתי מאן מכחיש ליה וא"נ בטוען נזכרתי וכן נמי בההיא דהנושא את האשה דברי ושמא הוא דאיהי ברי ואיהו שמא ומגו מסייע לברי שלה הילכך חשיב ליה ר"ג מגו אבל בברי וברי לא חשבינן מיגו אלא טענה שאם טען כך היה נאמן וזהו שחלק ר' יהושע בזה ואמר שאף בברי ושמא אינו מיגו דאין שור שחוט לפניך עכ"ל הרשב"א **ובמגו כזה אין לומר בו הטעם דיש לו כח הנאמנות של הטענה האחרת דהא בטענה האחרת ג"כ אינו נאמן וע"כ הטעם רק משום אן סהדי דמ"ל לשקר ואינו נאמן בכה"ג אלא במקום דליכא הכחשה אבל במקום הכחשה צריך מגו שיהא לו כח הנאמנות של הטענה האחרת.**

ש"ך חושן משפט פ"ב

יען כי ראיתי בדרכי משה ובסמ"ע כתבו קצת דיני מגו בסימן זה על כן גם אני אכתוב דיני מגו כאן. (א) כבר נתבאר לעיל סימן זה ס"ק ל' די"א דאין אומרים מגו להוציא וכתב בד"מ וסמ"ע ס"ק מ"ג בשם הריב"ש סי' של"ו דאף למ"ד דלא אמרי' מגו להוציא מ"מ נגד קרקע אמרי' ולא אמרי' קרקע בחזקת בעליה עומדת וע"ל סי' ק"י מדין זה עכ"ל ר"ל אם אכל פירות הקרקע וכן הוא בריב"ש שם וה"ה בקרקע עצמה היכ' שהוא מוחזק בה ומ"ש וע"ל סי' ק"ו צ"ל ק"ן וכן הוא בד"מ וע"ש בסי' ק"ן ס"ד: וכתב הבית חדש סעיף י"ט וז"ל וקשי' לי מדקי"ל כר' גמליאל פ"ק דכתובות דבאומרת משארסתי נאנסתי יש לה מאתים במגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני אלמא דאית לן מגו להוציא וי"ל דהתם כיון דהיא טוענת ברי והוא טוען שמא טענתה עדיפא כדאית' התם ולכך נאמנת במגו אע"ג דהוי להוציא אך קשה דבר"פ ב' דכתובות קאמר מ"ש האי מגו מהאי מגו הכא אין שור שחוט לפניך ואמאי לא משני הכא לא הוי מגו להוציא שכבר זכה בקרקע לפי טענתו משעה שירד בה והוחזק וכדכתב הר"ר יונה לקמן בסי' ק"ן ומיהו איכ' למימר דה"מ לשנויי הכי עכ"ל ומ"ש וקשי' לי כו' וי"ל כו' קושי' זו ותירוץ זה אית' בהגה' מרדכי ריש בבא מציע' וכן בספר הכריתות לרבינו שמשון מקונן שהבאתי לקמן אות ט"ו ומ"ש אך קשה כו' לפע"ד לק"מ דמה בכך שזכה בקרקע לפי טענתו סבר' זו לא מהני רק לענין דלא הוי מגו להוציא וא"כ כיון דבהך דמשארסתי נאנסתי אמרינן מגו אף להוציא מטעמ' שהיא טוענת ברי והוא שמא דבברי ושמא אין חילוק בין להוציא או לא א"כ מה בכך שזה ירד בקרקע ואולי כוונת הב"ח דמ"מ הוה לש"ס לשנויי דס"ל לר' יהושע דזה הוי מגו להוציא אבל לפעד"נ דס"ל לש"ס דמטעם ברי ושמא אמרי' מגו להוציא אף לר' יהושע אי לאו משום דשור שחוט לפניך. כן נ"ל...

...

(טו) ומצינו מגו להוציא בברי ושמא גבי משארסתי נאנסתי דגובה כתובתה בכתובות (דף י"ב). כלומר אע"ג דלא אמרינן מגו להוציא כשזה שבא להוציא טוען ברי וחבירו שמא אמרינן מגו אף להוציא כדאמרינן גבי משארסתי נאנסתי דגובה כתובתה כו' וכן כתב בהגהת מרדכי ריש בבא מציעא וז"ל ובמקום שיש חזקה או ברי עם המגו אמרי' מגו להוציא כדאית' בכתובות גבי משארסתי נאנסתי דנאמנת במגו אפילו להוציא מהאי טעמא עכ"ל ויש לדקדק אמאי לא תירצו דהתם כיון דשטר כתובה בידה אמרי' מגו להוציא ואין לומר דסבירא להו דאף בשטרא מעלי' לא אמרינן מגו להוציא דהא מוכח בהכותב (דף פ"ה ע"א) בבי סטרא דבשטרא מעלי' אמרינן מגו להוציא וכמו שכתבו התוס' והרא"ש ושאר פוסקים בכמה דוכתי וגם אין לומר דהתם מסתמא מיירי שאין כתובה בידה ונביא בתנאי ב"ד דהא מעשה ב"ד כמאן דנקט שטרא בידה דמיא ואע"פ שאין לה כתוב' וכדאמרינן בספ"ק דמציעא (דף י"ז ע"ב) ונראה דהא דאמרינן דבשטרא מעליא אמרינן מגו להוציא היינו

כשהמלווה יודע בודאי שחייב לו והשטר מעליא הוא מצד שממון שלו בידו הוא משא"כ הכא שהאשה לא הליתה לבעלה כלום ואי לאו שחייב לה משום כתובתה שחייב כל בעל לתת כתובה לאשתו לא היה חייב לה כלום והלכך אי הוה הבעל נמי טוען ברי לא היה אמרינן שגובה מתנאי ב"ד ואפי" היה הבעל כותב לה כתובה והיה אח"כ טוען ברי והיה אומר בשעה שכתבתי לה כתיבה טעיתי כי סברתי שהיא בתולה ועכשיו ברי לי שהיתה בעולה לא הי' מועיל לה מה ששטר כתובה בידה כיון שאין הבעל חייב לה כלום אלא מצד כתיבת הכתובה לכך הוצרכו לטעם שהיא טוענת ברי והוא שמא. כן נ"ל ברור ודוק. וכן מוכרח לומר בבית חדש בסי" זה סעיף י"ט שמתחלה הקשה אהך דמגו להוציא לא אמרי" מהך דפרק קמא דכתובות גבי משארסתני נאנסתי ותירץ דשאני התם שהיא טוענת ברי והוא שמא ואח"כ כתב דלא אמרינן מגו להוצי' אלא א"כ דאיכ' שטרא כו' וא"כ אמאי לא תירץ מתחלה בהך דפ"ק דכתובות דאיכא שטר או תנאי ב"ד דכמאן דנקטא שטר' בידה דמיא אלא ודאי כמ"ש כן נ"ל: